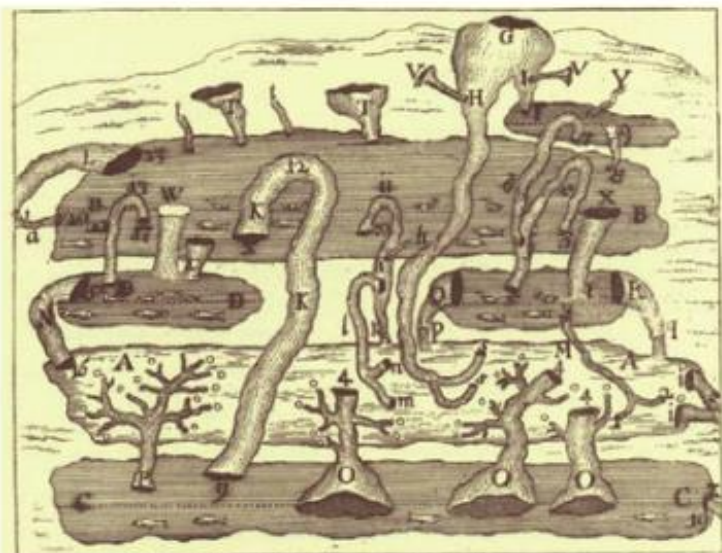

Valvasorjeva Slava vojvodine Kranjske

Slava vojvodine Kranjske Janeza Vajkarda Valvasorja je temeljno knjižno delo v obdobju baroka na Slovenskem. Valvasor se je uveljavil tudi v širšem evropskem prostoru, sprejet je bil na primer v angleško Kraljevo družbo. Ljubljanski plemič je veliko potoval po Evropi. Končno se je ustalil na gradu Bogenšperk in svoje življenje posvetil proučevanju Kranjske. Veliko je potoval po deželi, raziskoval, se družil z ljudmi, meril, si zapisoval. Imel je lastno bakroreznico, v kateri so izdelali izjemno veliko podob, ki jih je objavil v svojem delu. V Slavi vojvodine Kranjske je deželo celovito opisal z geografskega, zgodovinskega in etnološkega vidika. Delo je napisal v nemščini, da bi imelo čim širši krog bralcev. Izšlo je leta 1689 v 15 knjigah z več kot 500 slikami na skupaj 3500 straneh. Da bi to izdal, je moral Valvasor prodati svoj grad Bogenšperk, hišo v Ljubljani in dragoceno zbirko knjig – praktično vse svoje premoženje.

Valvasor si je delovanje Cerkniškega jezera predstavljal kot pet sifoni povezanih podzemnih jezer.

Valvasorjeva razprava o Cerkniškem jezeru

Valvasor je bil v angleško Kraljevo družbo sprejet ravno zaradi razprave o Cerkniškem jezeru. V pismu tajniku družbe leta 1685 piše: »Obveščam Vaše gospostvo, da sem te dni z največjim začudenjem bral v knjigi, imenovani Acta philosophica Societatis Regiae, o rudniku živega srebra in o Cerkniškem jezeru v moji domovini, to je Kranjski. Začuden sem zato, ker vse doslej ni bil nihče tako vedoželjen, ki bi bil Cerkniško jezero dobro opisal. Vsi avtorji namreč pišejo nekako tako, da je velik čudež narave, da v enem letu in na enem kraju lahko ribariš, loviš in žanješ. Toda to je še vedno bore malo, ker ima to jezero kar največjo obilico drugih opazovanja vrednih reči in čudes: vsekakor ima mnogo jam ali odprtini; iz nekaterih prihajajo ribe, iz drugih divje race, iz drugih pijavke, spet iz drugih hrup, in kadar grmi nebo, takrat pridere iz nekih jam s takšno silovitostjo voda neverjetno velikega pritiska; so druge odprtine, v katerih čez vso zimo ostanejo golobi; je druga odprtina, iz katere prihajajo megle in oblaki, prihajajo pa tudi veliki bliski in grom.«

Branko Reisp, *Janez Vajkard Valvasor*, Ljubljana 1983.